

ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра ветеринарної хірургії, внутрішніх хвороб тварин, акушерства, фізіології та мікробіології

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. директора ННІ ветеринарної медицини,

Людмила ПАРХОМЕНКО
(ПІП)

« 31 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна діагностика хвороб тварин

(назва навчальної дисципліни)

Напрямок підготовки _____

Спеціальність 211 Ветеринарна медицина

Освітній рівень бакалавр (скорочений термін навчання)

ННІ ветеринарної медицини

Робоча програма «Клінічна діагностика хвороб тварин»
(назва дисципліни)

для студентів спеціальності (напряму) 211 ветеринарна мед. ліцензія
(шифр і назва спеціальності/напряму)

«28 серпня» 2020 року – 11 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання, підпис)

Львіна Оксана Валеріївна, старший викладач кафедри ветеринарної хірургії, внутрішніх хвороб тварин, акушерства, фізіології та мікробіології, кандидат ветеринарних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ветеринарної хірургії, внутрішніх хвороб тварин, акушерства, фізіології та мікробіології

Протокол від «28» серпня 2020 року №

Завідувач кафедри

(підпис)

Людмила ПАРХОМЕНКО
(ПШ)

Схвалено науково-методичною комісією ННІ ветеринарної медицини

Протокол від «31» серпня 2020 року №

Голова

(підпис)

Євгенія ВАЩИК
(підпис) (ПШ)

ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра ветеринарної хірургії, внутрішніх хвороб тварин, акушерства, фізіології та мікробіології

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. директора ННІ ветеринарної медицини,

_____ Людмила ПАРХОМЕНКО
(підпис) (ПІП)

« _____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна діагностика хвороб тварин
(назва навчальної дисципліни)

Напрямок підготовки _____

Спеціальність 211 Ветеринарна медицина

Освітній рівень бакалавр (скорочений термін навчання)

ННІ ветеринарної медицини

Робоча програма «Клінічна діагностика хвороб тварин»
(назва дисципліни)

для студентів спеціальності (напряму) 211 ветеринарна медицини
(шифр і назва спеціальності/напряму)

« » 2020 року – 13 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання, підпис)

Ільїна Оксана Валеріївна, старший викладач кафедри ветеринарної хірургії, внутрішніх хвороб тварин, акушерства, фізіології та мікробіології, кандидат ветеринарних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ветеринарної хірургії, внутрішніх хвороб тварин, акушерства, фізіології та мікробіології

Протокол від « » 2020 року №

Завідувач кафедри _____ Людмила ПАРХОМЕНКО
(підпис) (ПП)

Схвалено науково-методичною комісією ННІ ветеринарної медицини

Протокол від «__» _____ 20__ року № ____

Голова _____ Євгенія ВАЩИК
(підпис) (ПП)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Статус навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів _3__	Галузь знань: 21 – «Ветеринарія» _____	Нормативна	
	Напрямок підготовки: _____ _____		
Індивідуальне науково-дослідне завдання- _____	Спеціальність: 211 – «Ветеринарна медицина»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90		1-й	____-й
		Семестр	
		_1-й	____-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2,5 самостійної роботи студента -5	Освітній рівень: бакалавр зі скороченим терміном навчання	Лекції	
		14 год.	____ год.
		Практичні, семінарські	
		_16_ год.	____ год.
		Лабораторні	
		- год.	____ год.
		Самостійна робота	
60 год.	____ год.		
Мова навчання: українська		У тому числі:	
		Індивідуальні завдання: ____ год.	
		Форма підсумкового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни „Клінічна діагностика хвороб тварин” є навчання принципам розпізнання хвороб тварин, вона вводить в курс вивчення інших профільюючих клінічних дисциплін, є методичною основою клінічної ветеринарної медицини

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни „Клінічна діагностика хвороб тварин” є навчання методам дослідження тварин з метою розпізнання хвороб, перш за все внутрішніх незаразних, повідомляє основні відомості про семіотику (симптоми і синдроми хвороб і їх діагностичне значення), а також вчить лікарському мисленню і методиці постановки діагнозу, виробляючи у студентів методологічні основи мислення.

2.3. Набуття компетентностей з дисципліни студентами:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності :

ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.

ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.

ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

ФК 6. Здатність проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

ФК 7. Здатність організовувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження.

ФК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

3.Очікувані результати навчання

знати:

– володіти основними клінічними та сучасними лабораторними і інструментальними методами дослідження;

– засвоїти клінічні терміни і виявлення змін в організмі тварини;

вміти:

– самостійно проводити клінічне дослідження тварин;

– аналізувати отримані результати клінічних спостережень і лабораторних досліджень;

– правильно оформляти документацію.

4. Передумови для вивчення дисципліни.

Навчальна дисципліна базується на знаннях таких дисциплін «Внутрішні хвороби тварин», «Ветеринарна мікробіологія», «Фізіологія», «Патфізіологія», «Епізоотологія», «Патологічна анатомія».

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Класифікація методів дослідження. Характеристика основних методів (огляд, пальпація, перкусія, аускультация), історія їх розвитку і становлення та діагностичне значення. Дослідження загального стану тварини. Дослідження габітусу, волосяного покриву, шкіри і підшкірної клітковини. Дослідження видимих слизових оболонок, поверхневих лімфатичних вузлів.

Тема 2. Дослідження серцево-судинної системи. Шуми серця. Визначення шумів серця. Класифікація шумів серця. Характеристика ендокардіальних шумів (походження, причини виникнення, методи діагностики). Характеристика екзокардіальних шумів (походження, причини виникнення, диференціальна діагностика).

Тема 3. Дослідження артерій та вен. Аритмії серця. Дослідження артерій та вен. Вимірювання артеріального кров'яного тиску. Визначення та класифікація аритмій.

Тема 4. Дослідження верхніх дихальних шляхів і грудної клітки. Перкусія грудної клітки. Зміни перкусійних меж і перкусійного звуку у разі захворювання легень і плеври. Значення, схема і методи дослідження дихальної системи. Основні синдроми захворювань дихальної системи.

Тема 5. Дослідження системи травлення та печінки. Дослідження приймання корму і води. Апетит, жуйка і відрижка та їх зміни. Дослідження передшлунків і сичуга. Дослідження шлунка, кишечника та калу. Ректальне дослідження.

Тема 6. Методи дослідження нирок і сечового міхура. Клінічне значення дослідження сечі

Тема 7. Дослідження нервової системи. Діагностика порушень обміну. Рентгенодіагностика та методи її дослідження. Клінічне значення дослідження крові.

5. Програма навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Класифікація методів дослідження. Характеристика основних методів (огляд, пальпація, перкусія, аускультация), історія їх розвитку і становлення та діагностичне значення. Дослідження загального стану тварини. Дослідження габітусу, волосяного покриву, шкіри і підшкірної клітковини. Дослідження видимих слизових оболонок, поверхневих лімфатичних вузлів.	4	2	2			-	-	-	-	-
Тема 2. Дослідження серцево-судинної системи. Шуми серця. Визначення шумів	14	2	2	-	10	-	-	-	-	-

серця. Класифікація шумів серця. Характеристика ендокардіальних шумів (походження, причини виникнення, методи діагностики). Характеристика екзокардіальних шумів (походження, причини виникнення, диференційна діагностика).										
Тема 3. Дослідження артерій та вен. Аритмії серця. Дослідження артерій та вен. Вимірювання артеріального кров'яного тиску. Визначення та класифікація аритмій.	14	2	2		10	-	-	-	-	-
Тема 4. Дослідження верхніх дихальних шляхів і грудної клітки. Перкусія грудної клітки. Зміни перкусійних меж і перкусійного звуку у разі захворювання легень і плеври. Значення, схема і методи дослідження дихальної системи. Основні синдроми захворювань дихальної системи.	14	2	2	-	10	-	-	-	-	-
Тема 5. Дослідження системи травлення та печінки. Дослідження приймання корму і води. Апетит, жуйка і відрижка та їх зміни. Дослідження передшлунків і сичуга. Дослідження шлунка, кишечника та калу. Ректальне дослідження.	14	2	2		10	-	-	-	-	-
Тема 6. Методи дослідження нирок і сечового міхура. Клінічне значення дослідження сечі	16	2	4		10	-	-	-	-	-
Тема 7. Дослідження нервової системи. Діагностика порушень обміну. Рентгенодіагностика та методи її дослідження. Клінічне значення дослідження крові.	14	2	2		10	-	-	-	-	-
Усього годин	90	14	16		60	-	-	-	-	-

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ФН	Заочна ФН
1	Загальна діагностика. Підхід до тварин і їх фіксація. Реєстрація і анамнез. Загальні методи дослідження тварин.	2	-
2	План клінічного дослідження тварин. Дослідження шерстного (волосяного) покриву, шкіри із підшкірною клітковиною.	2	-
3	Дослідження видимих слизових оболонок, лімфатичних вузлів. Лихоманки. Термометрія.	2	-
4	Дослідження серцево-судинної системи. Дослідження серцевого поштовху. Перкусія серця та її клінічне значення. Аускультация серця. Дослідження судин. Дослідження дихальної системи.	2	-
5	Дослідження системи травлення. Дослідження апетиту, прийому корму і води. Дослідження органів ротової порожнини, глотки, стравоходу. Дослідження шлунку та передшлунків.	2	-
6	Зондування стравоходу, шлунка, рубця, вола, сітки.	2	-
7	Дослідження сечі. Дослідження нервової системи. Дослідження поведінки тварин, органів чуття, чутливості, рефлексів.	2	-
8	Дослідження системи крові. Дослідження морфологічного складу крові. Техніка виготовлення, фіксація, фарбування мазків крові. Виведення лейкограми у різних видів здорових тварин.	2	-
9			
Разом		16	-

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ФН	Заочна ФН
1			
2			
3			
4			
...			

9. Індивідуальні завдання

Не передначено

10. Критерії оцінювання результатів навчання

10.1. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовується мультимедійна презентація (у програмі (Power Point) , роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. На практичних заняттях вивчається будова органів і систем організму на конкретних анатомічних препаратах.

10.2. Форми поточного та підсумкового контролю

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного, модульного і підсумкового контролю. Дані про успішність студента заносяться викладачем у журнал обліку відвідування занять та контролю успішності студентів, залікову відомість. Максимальна кількість балів, які може отримати студент з дисципліни складає 100 балів.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) здійснюється згідно з кредитно-трансферною системою організації навчального процесу. Поточний контроль успішності проводиться в усній формі. Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру при вивченні програмного матеріалу дисципліни та відвідування занять ;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль. Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення рівня опанування студентом матеріалу лекційного курсу та застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді опитування.

Завдання поточного контролю оцінюється в інтервалі від 0 до 70 балів включно.

Контроль самостійної роботи проводиться у вигляді:

- з лекційного матеріалу - шляхом перевірки конспектів та усного опитування:

- з практичних занять - шляхом перевірки завдань та усного опитування;
- з навчальної практики - шляхом перевірки та захисту звіту.

Підсумковий контроль - іспит.

Завдання підсумкового контролю оцінюється в інтервалі від 0 до 30 балів включно.

11. Засоби діагностики

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані розрахункові, лабораторні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

12. Критерій оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирівневою шкалою - «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтовувати свої твердження та висновки, виконав всі завдання поточного і модульного контролю. Брав участь у виконанні
«Добре»	Отримують роботу в якій повністю і правильно виконано 75% завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, роботи подій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і
«Задовільно»	Отримують за роботу в якій правильно виконано 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу в якій виконано менш як 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати
	явища, факти, події, роботи самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$\frac{САЗ \times \max ПК}{5}$$

5

де *БПК* - бали з поточного контролю; *САЗ* - середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* - максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60-100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1-59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Критерії підсумкового оцінювання:

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

Розподіл балів проводиться за наступною схемою:

Максимально можлива кількість балів по видам робіт	Лекції	Практичні і заняття	Самостійна робота	Модуль ний контроль	ІНД З	Підсу мкові й кнтро ль	Загальний бал
Іспит	10	20	10	20	10	30	100
Залік	10	30	10	40	10	-	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C	Задовільно	
64-74	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до Типового положення про організацію та проведення поточного і семестрового контролю результатів навчання студентів Луганського національного аграрного університету.

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

У процесі вивчення проводяться лабораторні роботи, пояснення на наочному матеріалі, бесіда зі студентами з використанням різних презентацій, фотографій та ілюстрацій.

14. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни включає:

- 1) Навчальну програму дисципліни;
- 2) Робочу програму навчальної дисципліни;
- 3) Конспект лекцій з дисципліни

15. Рекомендовані джерела інформації

15.1. Навчальна та інша література

1. Ветеринарный энциклопедический словарь. - М.: Советская энциклопедия. - 1981. - 639 с.
2. Карпуть И.М. Гематологический атлас сельскохозяйственных животных. - Минск: Ураджай, 1986. - 160 с.
3. Клиническая диагностика внутренних болезней сельскохозяйственных животных / [Смирнов А.М., Конопелько П.Я., Пушкарев Р.П. и др.]. - М.: Агропромиздат, 1988. - 384 с.
4. Клінічна діагностика хвороб тварин. / [Левченко В.І., Судаков М.О., Мельник Й.Л. та ін.]; - К.: Урожай, 1995. - 368 с.
5. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В.

Влізло, І.П. Кондрахін та інші.; За ред.В.І. Левченка.– Біла Церква, 2004. – 608 с.

6. Клиническая лабораторная диагностика в ветеринарии / [Кондрахин И.П., Курилов Н.В., Малахов А.Г. и др.]. - М.: Агропромиздат, 1985.-245 с.

7. Кудрявцев А.А., Кудрявцева Л.А. Клиническая гематология сельскохозяйственных животных. - М.: Колос, 1974.-168 с.

8. Мустакимов Р.Г. Флюорография в ветеринарии. - М.: Колос, 1974.-186 с.

9. Практикум по клинической диагностике с рентгенологией / [Беляков И.М., Дугин Г.Л., Кондратьев В.С, Ленец И.А.].- М.: Колос. - 1992. - 286 с.

10. Практикум по диагностике внутренних болезней сельскохозяйственных животных / [Смирнов А.М., Беляков И.М., Дугин Г.Л. и др.] - М.: Агропромиздат, 1985.-135 с.

11. Справочник по патологии обмена веществ у животных / [Судаков Н.А., Грачев А.Д., Береза В.И и др.]. - Киев: Урожай, 1984.-256 с.

12. Судаков М.О., Береза В.І., Погурський І.Г. Внутрішні незаразні хвороби сільськогосподарських тварин. - Київ: Вища школа, 1985.-236 с.

13. Томов Л., Томов И. Нарушения ритма сердца (перевод с болгарского). - София: Медицина и физкультура, 1979. – С. 42-59.

14. Уразаев Н.А. Биогеноз и патология сельскохозяйственных животных /Н.А. Уразаев, Г.П. Новошинов, В.Н. Локтионов. - М.: Агропромиздат, 1985. -179 с.

15. Уша Б.В. Клиническое обследование животных / Б.В. Уша, М.А. Фельдштейн. - М.: Агропромиздат, 1986. – 303 с.

16. Клінічне дослідження екзотичних тварин. Навчальний посібник / Козачок В.С., Скиба О.О., Цвіліховський М.І. – К.: Арістей, 2010. – 248 с.

17. Внутрішні незаразні хвороби тварин. Навчальний посібник / [Цвіліховський М.І., Береза В.І., Січкач В.С. та ін.]. – Київ.: Аграрна освіта, 2014. – 613 с.

15.2. Електронні ресурси

1. www.nbu.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

2. www.dnsgb.com.ua – Національна Наукова Сільськогосподарська Бібліотека Національної Академії Аграрних Наук

3. Електронний ресурс <http://biofile.ru/b>

4. Електронний ресурс <https://ru.wikipedia.org>

5. Електронний ресурс <http://www.coolreferat.com>.